

**POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKTIVNOSTI SPROVOĐENJA PLANA
PREVENTIVNIH MJERA ZA SUZBIJANJE BOLESTI KVRGAVE KOŽE I BOLESTI
PLAVOG JEZIKA U 2019. GODINI**

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja – Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, donijelo je Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja za 2019. godinu, koji je objavljen u Službenom listu Crne Gore broj 10/2019 od 13.02.2019. godine. U ovaj Program inkorporiran je Plan preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože, bolesti plavog jezika i drugih potencijalno opasnih zaraznih bolesti u 2019. godini, koji je Vlada usvojila na sjednici 20. decembra 2018. godine, za koji je shodno Zaključku Vlade br. 07-6000, neophodno bilo obezbijediti novčana sredstva za njegovo sprovođenje.

Nakon toga, Vlada Crne Gore je na sjednici od 14. februara 2019. godine usvojila Informaciju o potrebnim finansijskim sredstvima za potrebe sprovođenja plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože i bolesti plavog jezika u 2019. godini, na osnovu koje je Ministarstvo finansija obezbijedilo 726.788,45 € iz sredstava budžetske rezerve, za sprovođenje Plana.

U skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 07-461 od 14. februara 2019. godine, pripremljen je polugodišnji izvještaj o realizaciji aktivnosti sprovođenja plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože i bolesti plavog jezika u 2019. godini i epizootiološkoj situaciji u Crnoj Gori.

Prema predmetnom Planu, izvršena je nabavka vakcina protiv bolesti plavog jezika i bolesti kvrgave kože. Kako je i navedeno u Informaciji o potrebnim finansijskim sredstvima za potrebe sprovođenja plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože i bolesti plavog jezika u 2019. godini, vakcine protiv bolesti kvrgave kože su obezbjeđene kao donacija Evropske komisije, dok su vakcine protiv bolesti plavog jezika nabavljene od jedinog dostupnog proizvođača vakcine, španskog proizvođača, na osnovu sprovedenog postupka javne nabavke.

Sprovođenje Plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti plavog jezika

Planirana i odobrena sredstva za sprovođenje Plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti plavog jezika u skladu sa Informacijom o potrebnim finansijskim sredstvima za potrebe sprovođenja plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože i bolesti plavog jezika u 2019. godini jezika iznose 576.585,20€, sa PDV-om, a u skladu sa mjerama iz tabele:

Opis mjere		Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Nabavka vakcine za vakcinaciju goveda/ovaca		275.000	0,85	233.750,00	250.112,50
Izvođenje vakcinacije goveda**		75.000			
Broj goveda na gazdinstvu	1 govedo	5.500	1,90	10.450,00	12.644,50
	od 2 do 5 goveda	26.500	1,60	42.400,00	51.304,00
	od 6 do 30 goveda	34.000	1,10	37.400,00	45.254,00

	preko 30 goveda	9.000	0,60	5.400,00	6.534,00
Izvođenje vakcinacije ovaca**		196.000			
Broj ovaca na gazdinstvu	do 30 ovaca	25.000	1,20	30.000,00	36.300,00
	od 31 do 100 ovaca	74.000	0,85	62.900,00	76.109,00
	preko 100 ovaca	97.000	0,70	67.900,00	82.159,00
Pasivni monitoring					
Uzorkovanje krvi**		100	1,30	130,00	157,30
Nabavka vacuum epruveta		100	0,20	20,00	21,40
Lab.ispitivanja PCR (utvrđivanje genoma virusa)		100	45,00	4.500,00	5.445,00
DDD gazdinstva		30	15,00	450,00	544,50
Naknada štete				10.000,00	10.000,00
				505.300,00	576.585,20
UKUPNO					576.585,20 €

Do 30.06.2019. godine, od opredjeljenih sredstava namijenjenih za suzbijanje bolesti plavog jezika realizovano je 331.809,90 €.

Saglasnošću Vlade, sproveden je postupak nabavke vakcina protiv bolesti plavog jezika po hitnom postupku, kojim su nabavljene vakcine protiv bolesti plavog jezika za goveda i ovce. Nabavka je izvršena za 275.000 doza vakcine protiv bolesti plavog jezika, u skladu sa potrebama na godišnjem nivou. Za nabavku vakcina protiv bolesti plavog jezika, plaćeno je **250.112,50 €** (sa PDV-om), odnosno 275.000 doza vakcina po cijeni od 0,85 € po dozi (bez PDV-a).

Završena je kompletna akcija vakcinacije goveda i najvećim dijelom vakcinacija ovaca protiv bolesti plavog jezika.

Vakcinaciju su sprovodile sve veterinarske ambulanate na teritoriji Crne Gore, koje su ovlaštene za sprovođenje obaveznog programa mjera zdravstvene zaštite životinja. Na onim epizootičkim područjima gdje nije bilo moguće sprovesti program vakcinacije u skladu sa planom zbog velikog obuhvata životinja, uključene su Rješenjima Uprave i druge veterinarske ambulante.

Određeni broj držalaca životinja je odbio vakcinaciju, što je konstatovano zapisnicima i zabilješkama.

U akciji vakcinacije protiv bolesti plavog jezika, prema podacima iz elektronske baze podataka za identifikaciju i registraciju životinja, ukupno je vakcinisano 63.719 goveda, od čega je jednokratna vakcincija, radi održavanja stečenog imuniteta, sprovedena na 62. 836 goveda, a dvokratna kod 2.521 goveda (stvaranje imuniteta protiv ove bolesti kod nevakcinisanih goveda), kao i jednokratna vakcinacija na 134.221 ovaca.

Važno je napomenuti da ovo nije konačan broj, jer veterinarske ambulante nijesu završile unošenje podataka o vakcinisanim životinjama, a zbog obaveza koje se

sprovode na terenu u ovom periodu godine, a koje se tiču obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja.

Radi poređenja, u 2017. godini, ukupan broj vakcinisanih goveda protiv bolesti plavog jezika kroz akciju vakcinacije bio je 70.655, a u 2018. ukupan broj vakcinisanih goveda protiv bolesti plavog jezika je 72.653, od čega je jednokratna vakcincija, radi održavanja stečenog imuniteta, sprovedena na 68.122 goveda, a dvokratna kod 4.521 goveda (stvaranja imuniteta protiv ove bolesti kod nevakcinisanih goveda).

U 2017. godini ukupan broj vakcinisanih ovaca iznosio je 214.183, a u 2018. godini 188.830 (jednokratna vakcinacija).

Obzirom na veliki obim posla koje veterinarske ambulante imaju u ovom periodu, vezano za Program mjera obavezne zdravstvene zaštite životinja, jedan broj ambulanti je fakturisao završenu vakcinaciju protiv bolesti plavog jezika i nakon internih procedura provjere, fakture su date na plaćanje.

Neke veterinarske ambulante do 30.06.2017. godine nijesu fakaturisale vakcinaciju protiv bolesti plavog jezika. Sa druge strane, neke ambulante su fakturisale sprovedenu vakcinaciju ali su fakture u postupku interene provjere u Upravi.

Do 30.06.2019. godine, za vakcinaciju protiv bolesti plavog jezika i nabavku vakcina, povučeno je iz sredstava budžetske rezerve, kako slijedi u tabeli:

Nabavka vakcine protiv BPJ	275.000 doza	250.112,50€
Izvođenje vakcinacije goveda	63.719 goveda	46.643,23€
Izvođenje vakcinacije ovce	134.221 ovaca	35.054,17€
UKUPNO €		331.809,90€

Nakon evidentiranja svih vakcinisanih životinja u elektronsku bazu podataka, dostavljanja faktura od strane veterinarskih ambulanti i faktura Specijalističke veterinarske laboratorije za pasivni monitoring, dobiće se precizna realizacija po planu preventivnih mjera za bolest plavog jezika, što će biti predmet drugog polugodišnjeg izvještaja.

Sprovođenje Plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože

Planirana i odobrena sredstva za sprovođenje Plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože u 2019. godini, u skladu sa Informacijom o potrebnim finansijskim sredstvima za potrebe sprovođenja plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože i bolesti plavog jezika u 2019. iznose **121.463,05€**, sa PDV-om, pri čemu je 80.000 doza vakcina obezbjeđena iz sredstava donacije EK za 2019. godinu, a na zalihama i kod veterinarskih ambulanti ima oko 21.000 doza, sa važećim rokom.

Programom obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u 2019. godini propisane su mjere za kontrolu bolesti plavog jezika, način sprovođenja kao i visina naknade:

Opis mjere		Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Nabavka vakcine za vakcinaciju goveda		95.000			
Izvođenje vakcinacije**		72.300			
Broj goveda na gazdinstvu	1 govedo	4.000	1,90	7.600	9.196,00
	od 2 do 5 goveda	24.000	1,60	38.400,00	46.464,00
	od 6 do 30 goveda	36.000	1,10	39.600	47.916,00
	preko 30 goveda	8.300	0,60	4.980,00	6.025,80
Pasivni monitoring					
Uzorkovanje materijala u slučaju sumnje na BKK**		15	15,00	225,00	272,25
Laboratorisko ispitivanje utvrđivanje genoma virusa		15	35,00	525,00	635,25
Troškovi preduzimanja mjera na gazdinstvu za potvrđene slučajeve bolesti (DDD, eutanazija goveda, neškodljivo uklanjanje)		5	75,00	375,00	453,75
Naknada štete		7	1.500	10.500,00	10.500,00
UKUPNO					
121.463,05€*					

Do 30.06.2019. godine, od ovih opredjeljenih sredstava je realizovano 753,90€.

Od strane EK Crnoj Gori je dodjeljena donacija od 80.000 doza vakcina za 2019. godinu. Dakle, kompletna potrebna količina vakcina je dobijena iz donacije od strane EK.

Prema podacima iz elektronske baze podataka za identifikaciju i registraciju životinja, do 30.06.2019. je vakcinisano oko 41.165 goveda protiv bolesti kvrgave kože.

Vakcinaciju su sprovodile sve veterinarske ambulante na teritoriji Crne Gore, koje su ovlaštene za sprovođenje obaveznog programa mjera zdravstvene zaštite životinja.

Kao i slučaju bolesti plavog jezika, važno je istaći da pojedine veterinarske ambulante nijesu završile unošenje podataka o vakcinisanim životinjama, a zbog obaveza koje se sprovode na terenu u ovom periodu godine, a koje se tiču obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, te će broj vakcinisanih životinja u drugom izvještaju biti znatno veći.

Osim toga, pojedine veterinarske ambulante još uvijek nijesu završile kompletnu akciju vakcinacije protiv bolesti kvrgave kože. Naime, vakcinacija se još uvijek sprovodi u pojedinim epizootološkim područjima, poštujući period i rokove za održavanje aktivnog imuniteta protiv virusa bolesti kvrgave kože kod vakcinisanih goveda.

I u slučaju ove vakcinacije određeni broj držalaca životinja je odbio vakcinaciju, što je konstatovano zapisnicima i zabilješkama.

Samo je jedna veterinarska ambulanta fakturisala sprovedenu vakcinaciju protiv ove bolesti.

Nakon evidentiranja svih vakcinisanih životinja u elektronsku bazu podataka, dostavljanja faktura od strane veterinarskih ambulanti i faktura Specijalističke veterinarske laboratorije za analizu uzoraka po prijavi sumnje, dobiće se precizna realizacija po planu preventivnih mjera za bolest kvrgave kože goveda, što će biti predmet drugog polugodišnjeg izvještaja.

Epizootiološka situacija u Crnoj Gori

U Crnoj Gori je trenutna epizootiološka situacija relativno stabilna. Nema prijava slučajeva naročito opasnih zaraznih bolesti.

- U Crnoj Gori je u 2018. godini zabilježeno nekoliko slučajeva Q groznice i trihineloze, kao i u 2019. godini do 30.06. Q groznice, koje ne spadaju u kategoriju naročito opasnih zaraznih bolesti, ali spadaju u zoonoze, odnosno bolesti koje se mogu prenijeti na ljude. Preduzete su sve mjere za suzbijanje bolesti u skladu sa propisima.
- Prijava bolesti plavog jezika nema u 2018. i 2019. godini, ni u Crnoj Gori ni u regionu. Protiv bolesti plavog jezika vakciniše Srbija, Hrvatska, Bugarska i Slovenija kao mjeru obavezne vakcinacije i Bosna i Hercegovina na dobrovoljnoj osnovi (dozvoljena je vakcinacija, ali troškove snosi držalac životinja). Kosovo, Albanija i Makedonija ne vakcinišu.
- Situacija, kada je u pitanju bolest kvrgave kože je takođe stabilna. Vakcinaciju sprovode Srbija – na ograničenom području, Makedonija, Kosovo, Albanija, Bugarska, Grčka. Hrvatska ni prošle ni ove godine ne sprovodi vakcinaciju. Bosna i Hercegovina, koja je sprovodile vakcinaciju u području koje gravitira Crnoj Gori, ne vakciniše ove godine. Mađarska, Slovenija i Austrija imaju spremne banke vakcina u slučaju da se bolest pojavi. Evropska Komisija takođe ima spremnu banku vakcina u slučaju izbijanja bolesti.
- Prema zaključcima GF-TADs ekspertske grupe za bolest kvrgave kože (Standing Group of Experts on Lumpy Skin Disease in South-East Europe under the GF-TADs), koju je obrazovala EK, FAO i OIE, a čiji je član i Crna Gora, masovna vakcinacija koja je sprovedena u prethodnom periodu u svim zemljama u kojima se pojavila bolest kvrgave kože rezultirala je potpunim suzbijanjem ove bolesti u Evropi. Zbog pojave bolesti u Albaniji u 2017. i 2018. godini i nepotpunog obuhvata vakcinacije goveda u ovoj zemlji, a imajući u vidu prirodu bolesti i načine širenja, donijet je zaključak o obaveznoj vakcinaciji goveda u susjednim zemljama (u krugu prečnika 100km od žarišta) i u 2019. godini. Krajem ove godine, ista grupa će raspravljati o izlaznoj strategiji za vakcinaciju.

- Zbog širenja bolesti afričke kuge svinja iz Rusije, Ukrajine, Mađarske, Bugarske, Rumunije i drugih zemalja u kojima je ova bolest dijagnostikovana, Crna Gora je preduzela niz mjera kojima za sprečavanje unošenje ove naročito opasne zarazne bolesti u Crnu Goru. Afrička kuga svinja predstavlja trenutno najveću prijetnju za sve zemlje regiona i Crna Gora intenzivno prati i sprovodi sve aktivnosti koje se sprovode sa nivoa Evropske komisije i kroz GF—TADs mehanizam formiran za bolest afričke kuge.

Predlog zaključaka:

1. Vlada Crne Gore je, na sjednici od _____ 2019. godine usvojila Polugodišnji izvještaj o realizaciji aktivnosti sprovođenja plana preventivnih mjera za suzbijanje bolesti kvrgave kože i bolesti plavog jezika u 2019. godini.